

مقاله‌ی کوتاه علمی

گزارش پنج گونه از مگس‌های مینوز خانوادگی Agromyzidae از شیراز

ابوفاضل دوستی

گروه گیاه‌پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد جهرم، پست الکترونیکی: fdousti@yahoo.com

Five new records of leafminer flies (Diptera: Agromyzidae) from Shiraz, Iran**A. F. Dousti**

Department of Plant Protection, Islamic Azad University, Jahrom Branch, Jahrom, Iran, E-mail: fdousti@yahoo.com

Abstract

A survey was conducted to identify leafminer flies (Diptera: Agromyzidae) in Shiraz from April 2004 to November 2005. Among the collected specimens, five species are new records for Iran. The identifications were confirmed by Dr. Civelek (Turkey) and Dr. Henshaw (UK). All specimens were deposited in the insect collection of Jahrom Azad University.

طی مطالعه‌ای که به منظور شناسایی مگس‌های مینوز برگ از خانوادگی Agromyzidae در بخش مرکزی شهرستان شیراز از فروردین ماه ۱۳۸۳ تا آبان ماه ۱۳۸۴ صورت گرفت، پنج گونه متعلق به دو زیرخانواده روی میزبان‌های متفاوت علفی و درختی جمع‌آوری و به شرح زیر شناسایی گردید که گزارش جدیدی برای فون حشرات ایران محسوب می‌شوند. شناسایی گونه‌ها توسط دکتر Civelek از ترکیه و دکتر Henshaw از انگلستان مورد تأیید قرار گرفت. تمام نمونه‌ها در کلکسیون حشرات دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم نگهداری می‌شود.

- *Amauromyza carlina* (Herring)

نمونه‌های مطالعه شده: ۶ نر و ۸ ماده، تاریخ: ۱۳۸۳/۴/۹، محل جمع‌آوری: قصرالدشت شیراز، میزبان: *Echinops* sp. جمع‌آوری کننده: دوستی.

صفات تشخیصی: سومین بند شاخک گرد، قاعده‌ی شاخک‌ها به هم نزدیک، صورت دارای برجستگی باریک میانی، مزونوتوم سیاه براق، سپرچه سیاه.

دامنه‌ی میزبانی: برگ‌های *Carlina vulgaris* و گونه‌های جنس *Echinops*.

- *Aulagromyza fraxini* (Beiger)

نمونه‌های مطالعه شده: ۱۶ نر و ۹ ماده، تاریخ: ۱۳۸۴/۵/۳، محل جمع‌آوری: نیروگاه، میزبان: زبان گنجشک، جمع‌آوری کننده: دوستی.

صفات تشخیصی: طول بدن حدود ۱ میلی‌متر، به رنگ عمومی سیاه، شاخک قهوه‌ای تیره، بند سوم شاخک گرد، مزونوتوم سیاه و مات، طرفین بدن و نیز سطح زیرین بدن روشن‌تر از سطح پشتی، ران پاها قهوه‌ای تیره، ساق و پنجه‌ها زرد روشن، هالتر زرد. پراکنش: اولین گزارش این گونه در منطقه پالئارکتیک از روی زبان گنجشک در بلغارستان بوده است (Soos & Papp, 1984) و این دومین گزارش از این منطقه به شمار می‌آید.

- *Calycomyza humeralis* (Roser)

نمونه‌های مطالعه شده: ۷ نر و ۱۰ ماده، تاریخ: ۱۳۸۴/۵/۲۴، محل جمع‌آوری: پودنک (مرکز تحقیقات بعثت)، میزبان: گل مینا، جمع‌آوری کننده: دوستی.

صفات تشخیصی: طول بال ۲/۳-۲ میلی‌متر، بدن سیاه براق، پیشانی زرد روشن، شاخک سیاه، بند سوم بزرگ و بیضی‌شکل با یک زاویه در گوشه‌ی بالایی، ریشک‌های روی squama سفیدرنگ، صورت عمدتاً سیاه (Civelek et al., 2000).

دامنه‌ی میزبانی: لاروهای مینوز روی برگ *Aster* sp. و *Bellis* sp. و *Callistephus* sp.

- *Chromatomyia horticola* (Goureau)

نمونه‌های مطالعه شده: ۵ نر و ۶ ماده، تاریخ: ۱۳۸۴/۳/۳، محل جمع‌آوری: ظفرآباد، میزبان: ختمی، جمع‌آوری کننده: دوستی.

صفات تشخیصی: چشم‌ها گرد، اکثراً زرد یا نارنجی، موهای ناحیه‌ی اربیتال در یک ردیف خمیده به سمت جلو، پالپ‌ها سیاه‌رنگ و دارای یک حفره‌ی جانبی بزرگ. سومین بند شاخک سیاه‌رنگ، کوچک و گرد، آریستا لخت و بدون مو که به دو بخش تقسیم شده، بخش انتهایی خیلی باریک‌تر از بخش قاعده‌ای. مزونوتوم خاکستری، پاها سیاه‌رنگ، طول بال ۲/۷-۲/۲ میلی‌متر، رگبال‌ها صورتی، کالیپتر خاکستری با لبه‌ها و ریشک‌های سیاه‌رنگ.

دامنه‌ی میزبانی: این گونه پلی‌فاژ بوده و از ۳۵ خانواده‌ی گیاهی به عنوان میزبان تغذیه می‌نماید (Dempewolf, 2004).

- *Pseudonapomyza atra* (Meigen)

نمونه‌های مطالعه شده: ۱۳ نر و ۱۱ ماده، تاریخ: ۱۳۸۴/۶/۳، محل جمع‌آوری: دوکوهک، میزبان: سورگوم، جمع‌آوری کننده: دوستی.

صفات تشخیصی: طول بال‌ها در ماده‌ها ۱/۷ و در نرها ۱/۹ میلی‌متر؛ پیشانی باریک، سیاه مات کمی پهن‌تر از عرض چشم‌ها؛ بند سوم شاخک کمی فرورفته و مقعر؛ مزونوتوم کاملاً سیاه براق؛ squama و ریشک‌ها سفید نقره‌ای؛ hypandrium دارای اندازه‌ی متوسط؛ epandrium در نمای جانبی طویل با انتهای کند، فاقد سوراستیلی؛ distiphalus بزرگ و به شدت اسکروتیزه شده و دارای ساختمان پیچیده.

دامنه‌ی میزبانی: ذرت، سورگوم، برنج، یولاف، جو، گندم، چاودار و علف باغ. پراکنش: اروپای مرکزی (Spencer, 1973; Dempewolf, 2004).

منابع

- Civelek, H. S., Deeming, J. C. & Onder, F. (2000)** Some new records for the Turkish leafminer (Dip.: Agromyzidae) fauna from Izmir province. *Turkish Journal of Entomology* 24, 17–26.
- Dempewolf, M. (2004)**. Agromyzidae of the world. Available on: <http://lip30.eti.uva.nl/bis/agromyzidae.php>
- Soos, A. & Papp, L. (1984)** *Catalogue of Palearctic Diptera; Micropezidae – Agromyzidae*. Vol. 9, pp. 263-343. Akademiai Kiado, Budapest, Hungary.
- Spencer, K. A. (1973)** *Agromyzidae (Diptera) of economic importance*. Series Entomologica, Vol. 9, 418 pp. W. Junk, The Hague.